

Робоча програма «Майстерність актора» для студентів за напрямом підготовки
6.020204 «Музичне мистецтво», спеціалізацією «Сольний спів»

« ____ » _____ 2015 року – III с.

Розробник: Дикий Д.В., старший викладач

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від « ____ » _____ 2015 року № ____

Завідувач кафедри _____ (С. М. Садовенко)
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 2015 року

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.	5
3. Програма навчальної дисципліни.	6
4. Структура навчальної дисципліни.	9
5. Навчально-методична картка.	10
6. Теми практичних занять.	11
7. Самостійна робота.	11
8. Індивідуальні завдання.	11
9. Методи навчання.	11
10. Методи контролю.	12
11. Методичне забезпечення.	13
12. Рекомендована література.	14
13. Інформаційні ресурси.	14

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 0202 Мистецтво (шифр і назва)	Нормативна (за вибором)
	Напрямок підготовки <u>6.020204 Музичне мистецтво</u> (шифр і назва)	
Модулів – 4	Спеціалізація – <u>Сольний спів</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 4		2-й
Семестровий контроль – 36 год.		Семестр 3-й
Загальна кількість годин – 108		Аудиторних 28 год.
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних: 3-й семестр – 2.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <u>Бакалавр</u>	- год.
		Практичні
		28 год.
		Семінарські
		- год.
		Самостійна робота
		40 год.
		МК: 4 год.
	Вид контролю: Екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Майстерність актора» є виявлення, розвивання і відшліфовування природних здібностей студента, дати необхідні знання і навички, організувати талант, зробити його гнучким і чутливим до всякого творчого завдання. "Мистецтво актора є дарунком самого себе. Щоб віддати себе, він спершу повинен володіти собою" (Е. Барба). Головний напрямок в процесі вивчення даної дисципліни – виховання у студентів професійних акторських навичок, необхідних для створення образу.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Майстерність актора» є спровокувати в початківцеві творчий процес, допомогти йому свідомо підходити до розвитку власного акторського інструментарію, до оволодіння техніками сценічної гри і принципами їх застосування, дати метод роботи з драматургічним матеріалом - від першого знайомства аж до втілення його на сцені.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати:

- сутність професійної етики актора театру;
- сутність професійних якостей актора, та його функції;
- особливості роботи актора над собою: роботу над собою в творчому процесі переживання; роботу над собою в творчому процесі втілення;
- специфіку та сутність театрального мистецтва;
- елементи системи Станіславського та досвід видатних діячів театального мистецтва;
- елементи сценічної дії акторської майстерності;
- принципи роботи над елементами сценічної дії на матеріалі вправи, етюду, інсценівки;
- метод дійового аналізу ролі;
- етапи роботи над роллю виконавця на матеріалі інсценівки;

вміти:

- розвивати та удосконалювати професійний апарат актора, його психотехніку;
- виховувати в собі постійну потребу пізнання життя та його законів;
- постійно працювати над собою, шляхом індивідуально спрямованого тренінгу та творчого самовиховання;
- сценічної поведінка (за допомогою аналізу життєвої дії в сценічних умовах, а потім аналізу дійового аналізу ролі у запропонованих обставинах);
- володіти елементами сценічної дії;
- формувати професійні навички та уміння, освоювати методичні засоби праці над роллю.

3. Програма навчальної дисципліни.

III семестр.

Модуль I.

Змістовний модуль 1. Робота актора над роллю.

Тема 1. Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.

Загальне поняття атмосфери (театру, концертного залу, цирку, театралізованого масового свята). Атмосфера, як взаємозв'язок актора з глядачем.

Атмосфера як простір, що живить творчу активність актора. Масові сцени вистави і характер впливу певної атмосфери. Об'єктивна атмосфера і суб'єктивні почуття актора. Внутрішня динаміка атмосфери.

Атмосфера як збудник творчих почуттів актора у роботі над образом.

Роль музики у створенні атмосфери.

Декоративно-художнє оформлення вистави та його вплив на створення атмосфери видовища.

Сценографія як рухома дійово-динамічна структура атмосфери. Складові сценографії.

Тема 2. Робота актора над роллю.

Станіславський про комплексний характер процесу творчості у роботі актора над роллю. Чотири основні етапи роботи над роллю: пізнання, переживання, втілення, вплив. Методика роботи актора над роллю: вивчення дійсності, аналіз літературного матеріалу, акторська робота на репетиціях, вдома і у виставі.

Головний принцип роботи над роллю – від вигаданих чужих обставин до живого дійсного почуття, як шлях від зовнішнього до внутрішнього.

Поняття і оцінка розвитку зовнішньої сценічної дії вистави, причини, що викликали ту чи іншу дію, форми втілення думки, ідеї, реалій побуту, загального стилю як основні вимоги у роботі актора над роллю.

Тема 3. Метод дієвого аналізу.

Метод дієвого аналізу як засіб роботи над роллю та виставою взагалі, як найдоступніший шлях до життя людського духу ролі через життя людського тіла її. Метод дієвого аналізу як зовнішній і внутрішній самоаналіз артиста в обставинах життя ролі, як найкращий засіб розкріпачення актора, виявлення його творчої активності і самостійності.

Метод дієвого аналізу як шлях найвищого режисерського відчуття творчості артиста, найменших змін у його поведінці на сцені, як дійсне створення умов для творчості.

Використання методу дієвого аналізу відомими режисерами-педагогами (М.О. Кнебель, К.С. Станіславський та інші).

Тема 4. Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.

Прийоми статурності і фіксації в театральних формах. Характер жесту: комічний, трагічний. Психологічний жест як перший крок актора у роботі над роллю.

Вправи на знаходження психологічного жесту у таких діях: відкривати, закривати, брати, ламати та інше. Вправи на фантастичний психологічний жест. Вправи на використання жесту при загостренні дії.

П'ять випадків використання психологічного жесту у практичній роботі актора:

- для засвоєння образу ролі в цілому;
- для окремих моментів ролі;
- для окремих сцен вистави;
- для засвоєння партитури атмосфери;
- у роботі над текстом ролі.

Модуль II.

Змістовий модуль 1. Від етюду до ролі.

Тема 5. Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.

Актор – творець мізансцен у процесі творення сценічного етюду.

«Мізансцена» (від фр. – розташування на сцені) як подія, виявлена видовишно. Пластична форма вираження у просторі й часі внутрішньої суті завершеного уривка сценічної дії, взаємодії або події, часу конфлікту.

Мізансцена як один із універсальних засобів існування актора на сцені.

Іномовна образність у мізансцені: за допомогою зовнішніх, фізичних дій персонажів виявляти внутрішні, психологічні відношення і дії.

Тема 6. Взаємодія акторів на сцені.

Процес взаємодії акторів на сцені. Уміння актора спостерігати життя, стосунки людей, уміння помічати в окремій деталі поведінки однієї людини вплив поведінки іншої.

Особливості сценічного спілкування. Взаємодія з партнером.

Елементи живого процесу сценічної взаємодії: оцінка, орієнтація, привернення уваги партнера, пристосування до об'єкта, характер та динаміка пристосування.

Взаємодія як процес становлення та розвитку взаємовідносин з об'єктами-партнерами під час сценічної боротьби.

Модуль III.

Змістовий модуль 1. Створення етюдів.

Тема 7. Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.

Парний етюд в умовах виправданого мовчання. Засвоєння принципів сценічного спілкування з партнером у парному етюді. Особливості над постановкою парних етюдів.

Репетиційна робота над парними етюдами на сценічному майданчику.

Вправи на засвоєння законів спілкування на орієнтування, пристосування, взаємодію. Вправи на оцінку дії партнера на задану тему або імпровізацію. Вправи на привернення уваги партнера.

Тема 8. Робота над масовим етюдом.

Поняття парний та масовий етюди, вимоги до їх створення, особливості та відмінності. Робота над постановкою етюдів.

Засвоєння принципів сценічного спілкування у масовому етюді. Маса як головна дійова особа етюдів. Організація дії виконавців у масовій сцені.

Специфіка взаємодії у масовому етюді, її характер.

Підтекст як комплекс думок і почуттів, що містяться у тексті ролі. Розкриття підтексту за допомогою пауз, внутрішніх монологів, ритмічної організації вистави. Вправи на рольову поведінку в різних найрізноманітніших ситуаціях, у запропонованих обставинах, у процесі спілкування на імпровізаційні теми.

Модуль IV.

Змістовий модуль 1. Малі форми драматургії.

Тема 9. Малі форми драматургії.

Різновиди малих форм драматургії. Особливості роботи над скетчем, інтермедією, мініатюрою.

Підбір матеріалу та розробка ідейно-тематичного аналізу сценки. Репетиції у вигородці. Створення гумористичного образу – клоунада та пантоміма.

Репетиція з реквізитом. Наділення бутафорії та реквізиту сценічними можливостями.

4. Структура навчальної дисципліни.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						заочна форма				
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі			
		Л	п	інд	с.р.	м.к		л	П	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	12	13
Модуль I.											
Змістовний модуль 1. Робота актора над роллю.											
Тема 1. Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.	4		2		2						
Тема 2. Робота актора над роллю.	7		4		3						
Тема 3. Метод дієвого аналізу.	5		2		3						
Тема 4. Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.	5		2		3						
Модульний контроль.						1					
Разом.	22		10		11	1					
Модуль II.											
Змістовний модуль 1. Від етюду до ролі.											
Тема 5. Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	6		2		4						
Тема 6. Взаємодія акторів на сцені.	7		2		5						
Модульний контроль.						1					
Разом.	14		4		9	1					
Модуль III.											
Змістовний модуль 1. Створення етюдів.											
Тема 7. Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	8		4		4						
Тема 8. Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	9		4		5						
Модульний контроль.						1					
Разом.	18		8		9	1					
Модуль IV.											
Змістовний модуль 1. Малі форми драматургії.											
Тема 9. Малі форми драматургії.	4		6		11						
Модульний контроль.						1					
Разом.	4		6		11	1					
Усього годин	72		28		40	4					

5. Навчально-методична карта дисципліни «Майстерність актора».

Разом: 108 години, лекції – 0 години, практичні заняття – 28 годин, індивідуальна робота - 0 години, самостійна робота – 40 годин, модульний контроль – 4 години, семестровий контроль – 36 години.

Модулі	Змістовий модуль I				Змістовий модуль II		Змістовий модуль III		Змістовий модуль IV
Назва модуля	Робота актора над роллю.				Від етюду до ролі.		Створення етюду.		Малі форми драматургії.
Кількість балів за модуль 224	75				32		54		63
Заняття	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Лекції - 0 годин	0 годин				0 годин				
Практичні - 28 годин	10 годин				4 годин		8 годин		6 годин
Назва навчального модуля (практичне заняття)	Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.	Робота актора над роллю.	Метод дієвого аналізу.	Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.	Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	Взаємодія акторів на сцені.	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	Малі форми драматургії.
	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*2= 2 б. 10*2=20 б. 22 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*1= 1 б. 10*1=10 б. 11 б.	1*2= 2 б. 10*2=20 б. 22 б.	1*2= 2 б. 10*2=20 б. 22 б.	1*3= 3 б./ 10*3=30 б. 33 б.
Самостійна робота 20 балів			5 б.		5 б.		5 б.		5 б.
Види поточного Контролю 100 балів	Модульна контрольна робота 25 балів				Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів		Модульна контрольна робота 25 балів
Підсумковий контроль	Екзамен 40 балів								
Всього 274 балів, коефіцієнт – 274:60=4,57									

6. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
1.	Поняття атмосфери у сценічній творчості та в роботі актора над роллю.	2
2.	Робота актора над роллю.	4
3.	Метод дієвого аналізу.	2
4.	Поза і жест як основні елементи статурної акторської виразності.	2
5.	Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	2
6.	Взаємодія акторів на сцені.	2
7.	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	4
8.	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	4
9.	Малі форми драматургії.	6
Разом:		28

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
1.	Метод дієвого аналізу	11	5
2	Мізансцена – мова режисера та інструмент актора.	9	5
3	Парний та масовий етюди: основні вимоги до даної форми.	9	5
4	Малі форми драматургії.	11	5
Разом:		40	20

8. Індивідуальні завдання.

9. Методи навчання.

I. Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) за джерелом інформації:

- словесні: із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;
- наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- практичні: вправи;

2) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

3) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

- 4) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача;
 - 5) самостійна робота студентів: розробка і виконання індивідуальних навчальних тренінгів, підбір матеріалу, написання та постановка етюду.
- II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:
- 1) методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

10. Методи контролю.

Навчальні досягнення з дисципліни «Майстерність актора» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

У процесі оцінювання навчальних робіт застосовуються такі методи:

- усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- письмового контролю: ідейно-тематичний аналіз, дійовий аналіз художнього твору;
- методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Розрахунок рейтингових балів.

№ з/п	Вид діяльності	Максимальна кількість балів	Одиниць	Всього
1.	Відвідування практичних занять	1	14	14
2.	Робота на практичних заняттях	10	14	140
3.	Самостійна робота	5	4	20
4.	Модульна контрольна робота	25	4	100
Базовий рейтинговий бал (коефіцієнт успішності) $274/60=4,57$				4,57
Підсумковий рейтинговий бал				100

Поточне тестування і самостійна робота																
Змістовий модуль №1					Змістовий модуль № 2			Змістовний модуль №3			Змістовий модуль №4		Само стій на робо та	Кількіс ть балів без коеф.	Ко еф.	Су ма
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	МК	Т 5	Т 6	МК	Т 7	Т 8	МК	Т 9	МК				
11	22	11	11	25	11	11	25	22	22	25	33	25				

Т ... – теми змістових модулів.

Кількість балів за роботу з практичним матеріалом, під час виконання самостійної і індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань з практичної роботи;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання;
- самостійність виконання;
- креативний підхід;
- ініціативність.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D	задовільно	
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення.

- робоча навчальна програма;
- навчально-методична література, цифрові носії інформації;
- технічні засоби навчання (аудіо-, відеоапаратура, комп'ютер, реквізит).

12. Рекомендована література.

Базова.

1. Захава Б. Е. Мастерство актера и режиссера / Б. Е. Захава. – М. : ГИТИС, 2008. – 430 с.
2. Великие мюзиклы мира / - М.: Олма-прес, 2002. - 704 с.
3. Кнебель М.О. О действенном анализе пьесы и роли / Мария Кнебель. - М. Мистецтво, 1959.
4. Азы актерского мастерства / сост. Е. Р. Ганелин. – СПб. : Речь, 2002. – 239 с.
5. Гиппиус С. В. Актёрский тренинг. Гимнастика чувств / С. В. Гиппиус. – СПб: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2007. – 377 с. : ил. – (Золотой фонд актёрского мастерства).

Допоміжна.

1. Пави П. Словарь театра / П. Пави ; пер. с фр. ; под ред. Л. Боженовой. – М. : ГИТИС, 2003. – 514 с.
2. Мочалов Ю. Композиция сценического пространства. Поэтика мизансцены.. Учеб.пособие для учеб. заведений культуры [Текст] / Юрий Александрович Мочалов. — М.: 1981. — 239 с.
3. Станиславский К.С. Актёрский тренинг [Текст] / Константин Сергеевич Станиславский. — М.: АСТ; АСТ Москва: Полиграфиздат; СПб, 2010.
4. Элькис Г.Я. О пластическом тренаже актёра [Текст]: из опыта педагога / Г.Я. Элькис. — К.: Мистецтво, 1986. — 115 с.
5. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура : навч. посібник / М. В. Кордон. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 584 с.

13. Інформаційні ресурси.

1. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із сценічного руху як одна з умов самореалізації учнів вокально-хорового відділення: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435
2. Книги, статті, учебники по мастерству актера, сценической речи, сценическому движению, истории театра: <http://www.krispen.narod.ru/knigi.html>
3. Спільноти та групи соц.. мереж <http://vk.com/labvnesten>, http://vk.com/world_theater , http://vk.com/world_theater